

ADDYSG CYMRU
EDUCATION WALES
cenhadaeth ein cenedl | our national mission

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Asesiadau personol mewn darllen a rhifedd

Gwybodaeth i rieni a gofalwyr plant
ym Mlynnyddoedd 2 i 9 mewn ysgolion
a gynhelir yng Nghymru

Rhagor o wybodaeth

Dylid cyfeirio ymholiadau am y ddogfen hon at:

Tîm yr Asesiadau Personol

Y Grŵp Addysg, Diwylliant a'r Gymraeg

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

@LIC_Addysg

Facebook / AddysgCymru

Addysg Cymru / Education Wales

Cynnwys

Beth yw asesiadau personol?	2
Beth yw diben asesiadau personol?	3
Beth yw manteision asesiadau personol?	3
Sut mae'r asesiadau yn gweithio?	3
Pa mor hir y mae'n cymryd i'w cwblhau?	4
Ym mha iaith y cynhelir yr asesiad?	4
Pryd y cynhelir asesiadau?	5
A yw pob plentyn yn eu gwneud?	5
Adroddiadau adborth – beth maent yn ei ddweud wrthyf	6
Adroddiadau cynnydd – beth maent yn ei ddweud wrthyf	7
A ddylai fy mhlentyn baratoi ar gyfer yr asesiadau?	8
A allaf helpu fy mhlentyn i wella ei sgiliau darllen a rhifedd?	9
Gwybodaeth ddefnyddiol	10

Beth yw asesiadau personol?

Asesiadau ar-lein o sgiliau darllen a rhifedd dysgwyr yw asesiadau personol. Maent yn cael eu cwblhau gan ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 mewn ysgolion a gynhelir yng Nghymru.

Caiff yr asesiadau eu gwneud o leiaf unwaith y flwyddyn, ac maent ar gael yn y pynciau canlynol:

- Rhifedd (Gweithdrefnol)
- Rhifedd (Rhesymu)
- Darllen (Cymraeg a Saesneg)

Mae Rhifedd (Gweithdrefnol) yn canolbwyntio ar:

- ffeithiau rhifyddol
- gweithdrefnau rhifyddol (yr 'adnoddau' rhifyddol y mae eu hangen i gymhwyso rhifedd mewn amrywiaeth o gyd-destunau)

Mae Rhifedd (Rhesymu) yn canolbwyntio ar ba mor dda y gall eich plentyn ddefnyddio a chymhwyso yr hyn y mae'n ei wybod er mwyn datrys problemau'n ymwneud â rhifau.

Mae asesiadau Darllen personol yn darparu gwybodaeth am ba mor dda y mae eich plentyn:

- yn deall testun
- yn gallu llunio barn am yr hyn y mae'n ei ddarllen

Beth yw diben asesiadau personol?

Mae'r asesiadau'n rhoi adborth ar sgiliau darllen a rhifedd plant. Mae hyn yn galluogi'r plant, eu hathrawon a'u rhieni neu eu gofalmwyr ddeall y cynnydd y mae plentyn yn ei wneud ar ei daith ddysgu. Mae gwybodaeth o'r asesiadau yn helpu'r athrawon i gynllunio'r camau nesaf ac yn helpu dysgwyr i wneud cynnydd.

Mae asesiad personol yn rhoi cipolwg i chi ar sgiliau eich plentyn ar adeg benodol. Mae hon ond yn un ffynhonnell o wybodaeth am ddealltwriaeth a gwybodaeth eich plentyn. Bydd athrawon yn ei hystyried ochr yn ochr â'r wybodaeth arall sydd ganddynt am waith darllen a rhifedd eich plentyn.

Beth yw manteision asesiadau personol?

Mae asesiadau personol:

- yn darparu gwybodaeth am sgiliau, datblygiad a chynnydd eich plentyn
- yn darparu profiad rhyngweithiol i ddal sylw eich plentyn ac asesu lefel ei sgiliau
- wedi'u teilwra i bob plentyn gan eu bod yn 'addasol'
- yn hyblyg – gall ysgolion ddewis yr amser sydd fwyaf buddiol i helpu i gynllunio dysgu ac addysgu

Sut mae'r asesiadau yn gweithio?

Mae'r asesiadau personol yn 'addasol', sy'n golygu y bydd pob dysgwr yn cael asesiad unigryw. Caiff y cwestiynau eu dewis yn seiliedig ar ymateb y dysgwr i'r cwestiynau blaenorol. O ran Rhifedd (Gweithdrefnol) a Rhifedd (Rhesymu), os bydd dysgwr yn ateb cwestiwn yn gywir, gofynnir cwestiwn anoddach iddo. Os na all dysgwr ateb cwestiwn neu'n ateb yn anghywir, gofynnir cwestiwn haws iddo.

O ran yr asesiadau Darllen, mae grwpiau o gwestiynau yn gysylltiedig â thestun darllen – os bydd dysgwr yn ateb y grŵp o gwestiynau:

- yn gywir, bydd yn symud ymlaen i destun a chwestiynau mwy heriol
- yn anghywir, rhoddir testun a chwestiynau haws iddo

Mae hyn yn teilwra lefel yr her i bob dysgwr.

Bydd dysgwyr yn ateb rhai cwestiynau yn gywir a rhai yn anghywir. Bydd yr asesiad yn casglu gwybodaeth am gyfyngiadau'r hyn y gall pob dysgwr ei wneud ar yr adeg benodol honno. Nid yw dysgwyr yn gyfyngedig i gwestiynau sy'n gysylltiedig â'u grŵp blwyddyn na'u hoedran. Gall athrawon ddechrau'r asesiad gyda chwestiynau o grŵp blwyddyn is os yw'n briodol. Mae natur 'addasol' yr asesiadau yn golygu y bydd lefel yr anhawster yn amrywio drwy gydol yr asesiad. Pan fydd digon o wybodaeth wedi'i chasglu, bydd yr asesiad yn darparu adborth ar sgiliau eich plentyn.

Pa mor hir y mae'n cymryd i'w cwblhau?

Gall y plant weithio ar eu cyflymder eu hunain ac felly bydd yr amser y mae'n ei gymryd i gwblhau'r asesiad yn amrywio o ran ei hyd. Nid yw hyd yr asesiad yn adlewyrchu gallu'r dysgwr. Mae'r asesiad Rhifedd (Gweithdrefnol) a Rhifedd (Rhesymu) fel arfer yn cymryd rhwng 25 a 35 munud. Mae'r asesiad Darllen fel arfer yn cymryd rhwng 20 a 40 munud. Gall athrawon oedi neu stopio'r asesiadau ar unrhyw adeg os bydd angen.

Ym mha iaith y cynhelir yr asesiad?

Mae'r asesiadau ar gael yn Gymraeg a Saesneg.

Wrth drefnu'r asesiad Rhifedd, bydd athrawon yn pennu'r iaith y cynhelir yr asesiad ynddi. Mae fersiwn iaith amgen o'r cwestiwn ar gael i'r dysgwr mewn ffenestr naid ar unrhyw adeg.

Mae dysgwyr mewn ysgolion cyfrwng Saesneg yn gwneud asesiad Darllen yn Saesneg yn unig. Mae dysgwyr mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn gwneud asesiadau Darllen yn Gymraeg tan Flwyddyn 4. O Flwyddyn 4 ymlaen rhaid iddynt wneud asesiadau Darllen yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Pryd y cynhelir asesiadau?

Gellir cynnal asesiadau unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn ysgol. Ysgolion sy'n penderfynu pryd yr hoffent gael yr wybodaeth am sgiliau eu dysgwyr er mwyn cynllunio dysgu, addysgu a chynnydd.

Bydd eich plentyn yn gwneud asesiadau Darllen a Rhifedd o leiaf unwaith yn ystod y flwyddyn ysgol. Mae'n bosibl y bydd hefyd yn gwneud yr asesiadau am yr ail waith yn ystod y flwyddyn ysgol os yw'r ysgol am weld sut mae'n datblygu.

A yw pob plentyn yn eu gwneud?

Mae'r asesiadau wedi'u cynllunio fel y gall bron pob un plentyn eu defnyddio heb drefniadau arbennig. Fodd bynnag, lle mae angen fersiynau hygyrch, mae'r asesiadau wedi'u cynllunio i:

- ddiwallu'r anghenion ehangaf posibl
- weithio gydag amrywiaeth eang o dechnolegau mynediad cyffredin

Gall y plant gael cymorth i ddefnyddio'r asesiadau yn yr un ffordd ag y maent yn cael cymorth i wneud eu gwaith o ddydd i ddydd yn y dosbarth.

Mae fersiynau wedi'u haddasu ar gael i blant y mae eu hangen arnynt. Mae'r rhain yn cynnwys:

- opsiynau lliw a chyferbynnu
- gwneud testun yn fwy
- defnyddio darllenwyr sgrin (ar gyfer asesiadau Rhifedd yn unig)
- Braille a diagramau cyffyrddadwy

Mae'r asesiadau'n gydnaws â thechnolegau cynorthwyol safonol.

Adroddiadau adborth – beth maent yn ei ddweud wrthyf

Ar ôl cynnal asesiad Rhifedd (Gweithdrefnol) a Darllen, bydd yr ysgol yn cael adborth ar sgiliau eich plentyn. Gallant drafod yr adborth gyda'ch plentyn cyn ei rannu â chi. Mae'r adborth yn cynnig cipolwg ar sgiliau eich plentyn ar yr adeg y cynhaliwyd pob asesiad.

Yn yr adroddiadau adborth ar gyfer Rhifedd (Gweithdrefnol) a Darllen, mae'r adran gyntaf **'Y cwestiynau mwyaf anodd ges i'n gywir oedd ar y sgiliau hyn:'**, yn rhestru'r meysydd lle roedd eich plentyn wedi ateb y rhan fwyaf o'r cwestiynau mwyaf heriol yn gywir.

Y cwestiynau mwyaf anodd ges i'n gywir oedd ar y sgiliau hyn:

- deall gwerth lle ar gyfer rhifau cyfan hyd at 1000
- canfod newid neu gyfrifo gwahaniaethau (hyd at £1)
- datrys problemau arian dau gam syml
- trosi unedau mesur (enghreiffiau syml)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Y cwestiynau mwyaf anodd ges i'n gywir oedd ar y sgiliau hyn:

- codi gwybodaeth o destun yn gywir a'i didoli'n categorïau neu o dan benawdau
- cipddarllen (sgimio) i gael trosolwg ar destun
- nodi'n gywir bwnc a phrif syniadau testun
- esbonio manylion perthnasol o destunau

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Roedd ail adran yr adroddiad, **'Roedd rhai o'r cwestiynau ges i'n anghywir ar y sgiliau hyn:'**, yn ymwneud â'r cwestiynau hawsaf a atebwyd yn anghywir.

Roedd rhai o'r cwestiynau ges i'n anghywir ar y sgiliau hyn:

- adio neu dynnu rhifau 2 ddigid (cyfrifiadau syml)
- cofio ffeithiau o dabl 2, 5 neu 10
- lluosi a rhannu rhifau gyda 10 (atebion rhif cyfan)
- datrys problemau syml drwy ddefnyddio haneri neu chwarteri

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Roedd rhai o'r cwestiynau ges i'n anghywir ar y sgiliau hyn:

- chwilio am wybodaeth benodol mewn testunau, gan ddefnyddio cynnwys, mynegeion, geirfau, geiriaduron
- chwilio am eiriau allweddol i ganfod am beth mae'r testun yn sôn
- dod i gasgliad ynglŷn â syniadau a gwybodaeth drwy gysylltu gosodiadau pendant
- defnyddio nodweddion testun

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Cwestiwn enghreifftiol (PDF)

Mae'r 2 adran olaf **'Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr sydd â sgiliau tebyg yn gallu:'** ac **'Ac maen nhw'n debygol o symud ymlaen i wneud hyn:'**, yn ymwneud â chyrhaeddiad cyffredinol eich plentyn yn yr asesiad. Maent yn darparu trosolwg o'r math o sgiliau y mae dysgwyr â phatrwm tebyg o atebion yn gallu eu cyflawni neu'n gweithio tuag at eu cyflawni.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion sydd â sgiliau tebyg yn gallu:

- deall gwerth lle ar gyfer rhifau cyfan hyd at 1000, a gallu adio neu dynnu rhifau 2 ddigid
- gwybodaeth am tablau yn ymestyn i dablau 3 a 4, a gallu datrys problemau syml sy'n ymwneud ag arian (hyd at £1)
- defnyddio calendr a chyfrifo perimedr siapiau sy'n dangos hyd pob ochr/arwynebedd siapiau sy'n dangos sgwariau mewnol
- dehongli gwybodaeth a gyflwynir mewn pictogramau (1 symbol yn cynrychioli mwy nag 1 uned)

Ac maen nhw'n debygol o symud ymlaen i wneud hyn:

- adio neu dynnu rhifau 2 a 3 digid, lluosu a rhannu rhifau â 10 (atebion rhif cyfan) a chyfrifo ffractsiynau uned, fel 1/3 o rif
- deall sut i 'ddad-wneud' adio, tynnu, lluosu neu rannu, a gallu cyfrifo cyfwng amser syml
- cyfrifo perimedr siapiau syml (nad ydynt yn dangos hyd pob ochr) a dehongli gwybodaeth syml a gyflwynir mewn tablau neu ddiagramau Venn

Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr sydd â sgiliau tebyg yn gallu:

- darllen yn annibynnol
- chwilio am eiriau allweddol i gadarnhau'r ystyr
- cael yr ystyr o eiriau a brawddegau
- adnabod prif nodweddion testun

Ac maen nhw'n debygol o symud ymlaen i wneud hyn:

- defnyddio ciliwau gweledol fel diagramau a siartiau i wella dealltwriaeth
- defnyddio'r prif nodweddion i gael yr ystyr
- adnabod a threfnu gwybodaeth yn gywir yn unol â'r cwestiwn

Ar ôl i'ch plentyn wneud asesiad Rhifedd (Rhesymu), ni fydd yr adborth yn dilyn y fformat uchod. Yn hytrach, caiff ei athro neu athrawes wybodaeth sy'n gysylltiedig ag adnoddau a gweithgareddau. Bydd efallai'n eu defnyddio gyda'ch plentyn yn y dosbarth er mwyn helpu i ddatblygu ei sgiliau rhesymu ymhellach.

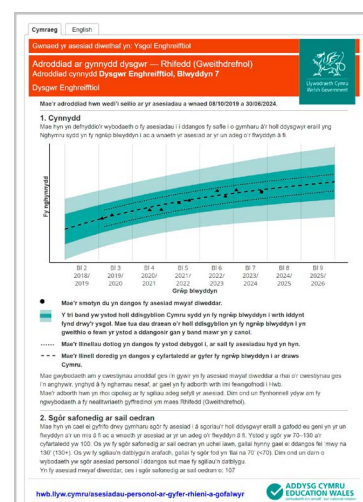
Dim ond un ffynhonnell o wybodaeth am ddealltwriaeth a gwybodaeth gyffredinol eich plentyn yw adborth ar asesiad. Bydd athro neu athrawes eich plentyn yn ystyried yr adborth hwn law yn llaw â gwybodaeth arall sydd ganddynt am sgiliau eich plentyn o ran gwaith darllen a rhifedd yn yr ystafell ddosbarth, er mwyn cynllunio ei ddysgu.

Adroddiadau cynnydd – beth maent yn ei ddweud wrthyf

Bydd yr ysgol hefyd yn rhannu adroddiadau cynnydd, gan ddangos cynnydd dros amser yn yr asesiadau Darllen a Rhifedd personol.

Mae'r siart cynnydd yn dangos yr holl asesiadau ar-lein y mae eich plentyn wedi'u gwneud. Darperir un adroddiad fesul pwnc:

- Rhifedd (Gweithdrefnol)
- Rhifedd (Rhesymu)
- Darllen (Cymraeg a/neu Saesneg)

Gan ddefnyddio'r wybodaeth o'i asesiadau, mae'r graff yn dangos ble y mae eich plentyn o gymharu â'r plant eraill yn y grŵp blwyddyn hwnnw ledled Cymru, a wnaeth yr asesiad yr un adeg o'r flwyddyn ag y gwnaethon nhw. Byddwch yn gallu gweld cynnydd eich plentyn o un flwyddyn i'r llall.

Mae'r adroddiad cynnydd hefyd yn cynnwys sgôr safonedig ar sail oedran eich plentyn o'i asesiad mwyaf diweddar. Mae'r sgôr yn dangos sut y mae eich plentyn yn cymharu â phlant eraill yng Nghymru a anwyd yn yr un flwyddyn a'r un mis, a wnaeth yr asesiad yr un adeg o'r flwyddyn ag y gwnaeth eich plentyn. 70 i 130 yw'r ystod sgoriau a 100 yw'r cyfartaledd.

Bydd ysgolion yn penderfynu pryd i rannu'r adroddiadau hyn â rhieni a gofalwyr.

Ar gyfer asesiadau a wneir o fis Medi 2023, bydd sgoriau safonedig ar sail oedran yn ystyried ‘amser dysgu’ drwy gymharu sgoriau asesu eich plentyn chi â sgoriau dysgwyr eraill yn ei grŵp blwyddyn, a wnaeth yr asesiad yr un adeg yn ystod y flwyddyn ysgol. Caiff sgôr safonedig ar sail oedran eich plentyn, felly, ei haddasu yn ôl pryd maent yn cwblhau’r asesiad.

Gan roi sylw i amser dysgu, bydd plant sy’n cynnal yr un sgoriau yn eu hasesiadau dros amser, neu sy’n cael sgoriau tebyg, yn gwneud cynnydd cyson.

Mae hyn yn ei gwneud yn haws i chi ac ysgol eich plentyn nodi p’un a yw eich plentyn yn gwneud cynnydd cyson. Mae hefyd yn cefnogi ysgolion i:

- gymharu cynnydd plant sy’n gwneud asesiadau ar wahanol adegau o’r flwyddyn
- cynllunio cynnydd plant

A ddylai fy mhlentyn baratoi ar gyfer yr asesiadau?

Na ddylai. Diben yr asesiadau personol yw dysgu beth yw cryfderau’r plant a’r camau nesaf posibl o ran darllen a rhifedd er mwyn sicrhau y gall athrawon eu helpu i ddatblygu eu sgiliau.

Mae’r asesiadau wedi’u cynllunio i fod yn hawdd i’w defnyddio. Mae asesiadau ymgyfarwyddo ar gael fel y gall ysgolion sicrhau bod y plant:

- yn gweld ac yn deall y mathau o gwestiynau cyn iddynt wneud asesiad
- yn gyfarwydd â’r ffordd y mae’r asesiad yn gweithio

A allaf helpu fy mhlentyn i wella ei sgiliau darllen a rhifedd?

Gallwch, yn bendant! Gall cymryd rhan yn nysgu eich plentyn pan fyddwch gartref a'r tu allan i'r cartref wneud gwahaniaeth mawr i'w gynnydd. Er enghraifft, gallwch helpu drwy ddefnyddio rhifau wrth:

- siopa
- cerdded
- gyrru i'r ysgol
- cynllunio teithiau
- edrych ar sgôr gemau pêl-droed neu amseroedd rhaglenni teledu
- cyllidebu

Gallwch hefyd helpu drwy rannu gweithgareddau sy'n cynnwys darllen a rhifedd, megis:

- coginio neu bobi
- chwarae gemau bwrdd
- gwyllo neu gwneud chwaraeon
- ysgrifennu negeseuon e-bost
- darllen map

Gallech drafod geiriau a rhifau rydych yn dod ar eu traws bob dydd, megis:

- arwyddion yn eich cymuned
- erthyglau newyddion

Gwybodaeth ddefnyddiol

[Hwb](#) – y platfform dysgu, sy'n llawn adnoddau defnyddiol. Defnyddiwch dermau chwilio megis 'darllen' a 'rhifedd'

[Animeiddiadau am asesiadau personol](#) – canllaw cyflym i rieni a gofalwyr

[Mae addysg yn dechrau yn y cartref](#) – syniadau ar gyfer helpu eich plentyn yn y cartref gyda gweithgareddau hwyliog

[Mae addysg yn newid](#) – gwybodaeth i rieni, gofalwyr a dysgwyr am y Cwricwlwm i Gymru newydd

[Cymraeg mewn addysg](#) – gwybodaeth am addysg ac adnoddau Cymraeg

[Annog darllen mewn dysgwyr hŷn](#) – awgrymiadau i annog plant i ddarllen a mwynhau

[BookTrust Cymru](#) – rhaglenni a phrosiectau i ysbrydoli cariad at ddarllen ymysg plant o bob oedran

[Helpwch eich plentyn gyda mathemateg](#) – adnoddau mathemateg a rhifedd i ddysgwyr 11 i 18 oed

[Helpwr Arian](#) – i helpu i addysgu plant am arian

[Money Heroes](#) – adnoddau rhad ac am ddim i ddatblygu sgiliau rheoli arian ymhlith plant (Saesneg yn unig)

[MathsThroughStories.org](#) – gwefan sy'n rhannu manteision dysgu ac addysgu drwy straeon ac ysgrifennu creadigol (Saesneg yn unig)

[Y Gyfnewidfa Entrepreneuriaeth ar gyfer Rhieni a Gwarcheidwaid](#) – Syniadau Mawr Cymru – adnoddau i rieni a gofalwyr i annog eu plentyn i fod yn barod i fentro

